

بیرکردنه وه وتیرامانیک له سوره تی (الفاتحة)

[کردی - کوردی - kurdish]

ئاماده کردنی : سومهیه عهبد الله (دایکی خالد)

پئداچونه وهی : پشتیوان سابیر عهزیز

2010- 1431

islamhouse.com

﴿ تدبر سورة الفاتحة ﴾

« باللغة الكوردية »

إعداد : سومية عبد الله (أم خالد)

مراجعة : بشتيوان صابر عزيز

2010 - 1431

Islamhouse.com

بیرکردنه وه وتیرامانیک له سورتهی (الفاتحة)

ناماده کردنی : سمیه عبد الله (دایکی خالد)

ئهم سورته ناوناوه (فاتحة الكتاب) له بهر ئه وهی قورئانی پیرۆز بهم سورته دهست پئی دهکات وله گهل ئه وه شدا ئه وه که سهی قورئان دنوسیتته وه سه ره تا بهم سورته دهست پئی دهکات، خوئندنی قورئانی پیرۆزیش ههر بهم سورته دهست پئی دهکات، ئه مهش مانای ئه وه نی یه که (سورتهی الفاتحة) یه کهم جار دابه زبیت بو پیغه مبهری نازیز (صلی الله علیه وسلم). هه ندیک له زانایان ورافه که رانی قورئانی پیرۆز ده لێن ئهم سورته مه ککی یه، وه هه ندیک تریشیان ده لێن مه ده نی یه.

ئهم سورته چه ند ناویکی تریشی هه یه وه ک (فاتحة الكتاب، أم الكتاب، السبع المثاني، سورة الحمد، سورة الصلاة، الواقية).

له باره ی فه زلی ئهم سورته شه وه فه رموده گه لیککی زور هاتووه، له وه فه رموودانهش پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) ده فه رمووت : « الحمد لله رب العالمين هي السبع المثاني، والقرآن العظيم الذي أوتيته » { بوخاری ومسلم ریوایه تیان کردوه } واته : سورتهی الحمد لله رب العالمين هه وت نایه تی دووباره بووه وئهو قورئانه گه وه و پیرۆزه یه که به من دراوه .

دروست بوونی نوژی باوه ردارانیس لای په روه رداگه به نه ده به خوئندنی ئهم سورته پیرۆزه وه، به شیوه یه ک پیوست دهکات له هه موو رکاتیکیدا بخوئنی، به پیچه وانه شه وه ئه گه نه خوئنی نۆزه که یان به تال ده بیته وه، هه روه ک له فه رمووده یه کی سه حیدا هاتووه **عَنْ عِبَادَةَ بْنِ الصَّامِتِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ « لَا صَلَاةَ لِمَنْ لَمْ يَقْرَأْ بِفَاتِحَةِ الْكِتَابِ »** { متفق عليه } واته : نوژی هه یچ که س ته واو نیه ودروست ناییت ئه گه ر بیته سورتهی الفاتحة نه خوئنی .

هه ر له باره ی گرنگی ئهم سورته وه ریوایه ت کراوه : **عن أبي هريرة رضي الله عنه أن النبي عليه الصلاة والسلام قال : (قال الله تعالى قسمت الصلاة بيني وبين عبدي نصفين) ثم فسر الصلاة بقوله : فإذا قال العبد (الحمد لله رب العالمين) قال الله عز وجل حمدني عبدي ، وإذا قال العبد : (الرحمن الرحيم) قال الله تعالى (أثنى علي عبدي) وإذا قال**

العبد (مالك يوم الدين) قال الله عز و جل : (مجدني عبدي) و إذا قال العبد (إياك نعبد و إياك نستعين) قال الله عز و جل (هذا بيني و بين عبدي و لعبدي ما سأل) و إذا قال العبد : (اهدنا الصراط المستقيم صراط الذين أنعمت عليهم غير المغضوب عليهم و لا الضالين) قال الله عز و جل : (هذا لعبدي و لعبدي ما سأل) { ئيمامى موسليم ريوايه تى كردووه } .

ئەبوھورەیرە (خوای لى رازى بىت) دەگىرېتەوھە كە پېغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) دەفەرموئت كە خوای گەورە - لەفەرموودەپەكی قوسیدا - فەرمووېتە تى : نوئزم لەئىوان خۆم و بەندەكەمدا كردووه بە دوو بەشەوھە، پاشان تەفسىرى نوئزى كردوو بەم ووتەپەى : ھەركاتىك بەندەكەم ووتى : (الحمد لله رب العالمين) خوای پەورەدگار دەفەرموئت : بەندەكەم سوپاس و ستايشى كردم، وھەركاتىك ووتى : (الرحمن الرحيم) خوای بەرز و بلىند دەفەرموئت : بەندەكەم و ستايش و ئەناى كردم، وھەركاتىك بەندەكەم ووتى : (مالك يوم الدين) پەورەدگار دەفەرموئت : بەندەكەم بەگەورە و بلىندى دانام، وھەركاتىك بەندەكەم ووتى : (إياك نعبد و إياك نستعين) پەورەدگار فەرمووى : ئەمەش لەئىوان من و بەندەكەمدایە، بەندەكەشم ھەرچى ھەپە باداواى بكات، وھەركاتىك بەندەكەم ووتى : (اهدنا الصراط المستقيم صراط الذين أنعمت عليهم غير المغضوب عليهم و لا الضالين) خوای گەورە جارېكى تر دەفەرموئت : ئەمەش لەئىوان من و بەندەكەمدایە، بەندەكەشم ھەرچى ھەپە باداواى بكات .

ھەر لەبەر ئەمە پېويستە لەسەر نوئزخوئپن كاتىك ئەم سوورەتە لەنوئزەكەیدا دەخوئبىت لەسەر خو وھىمن بىت وپەلەپەل نەكات لەخوئبىندا، و زورچاك بىر لەمانا بەرزەكانى ئەم سوورەتە بكاتەوھە نەك تەنھا و بزائىت ئەم سوورەتە روكنىكە لە روكنەكانى نوئزەكەى و بەس، بەلكو وابىر لەم مانا بەرز و پېرۆزانە بكاتەوھە كە خوای گەورە لەسەر و ھوت ئاسمانەكانەوھە گوئى لە بەندەكەپەتەى و لەگەل ھەموو ئايەتىك لەئايەتەكانى ئەم سوورەتە وھەلامى دەداتەوھە، ئەمەش ماناى ئەوھەپە بەندايەتەى كردنى بەندەكان جىگای گرنكى پىدانى پەورەدگارن، جا نوئزخوئبىنى بەرېز بزائە تام و چىزى نوئزەكانمان بەندە بەبىر كەردنەوھە و تىرامان لەماناكانى بەتايەت بىر كەردنەوھە لەمانا پېرۆزەكانى سوورەتەى (الفاتحة) بۆپە بەپېويستمان زانى ماناى ئەم سوورەتە بەرز و پېرۆزەتان بۆ بكەين .

ئەم سوورەتە لەگەل ئەوھى ژمارەى ئايەتەكانى كەمن، بەلام ھەموو ماناكانى ئىسلاميان تىادا كۆبوھتەوھە، بەتايەتەى ھەر سئى يەكناپەستىيەكەى بىروباوھرى ئىسلامى كە ئەوانىش بىرتىن لە : (يەكتاپەستى لەخوایەتەى پەورەدگار، و يەكتاپەستى لە بەندايەتەى كردنى، و يەكتاپەستى لە ناوئىفەتە جوانەكانىدا) ھەروھە باسكردنى بناغە سەرەكەپەكانى ئىسلام، ھەتا ئەركانەكان و لقەكانى، پاشان ئىمان و بىروباوھر و خوایەستى و ئەھكامەكان و روژى دواى و رىگا و رىبازى پېغەمبەران و بىباچاكان .

بەناوى خوای بەخشندە و مېھربان، جەمھورى زانايان لەسەر ئەوھن كە (بسم الله الرحمن الرحيم)

ئاپەتتەكە لە سورەتى (الفاتحة) بە پىچەوانەى سورەتەكانى ترەو، ئەمەش ئەو دەگەيەنيت كە خواى گەورە دەيەوئت بە مروفەكان رابگەيەنيت كە ئەم سورەتە بەناوى پەروەردگار تانەو دەست پى دەكات، كەواتە ئەى ئيمانداران ئىووش هەموو كارىكتان بە ناوى خوداوە دەست پى بكن (1)

(الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) سوپاس وستايش بو پەروەردگارى جيهانيان وخواهەنى گەردوون، ئەمەش سەلماندى يەكتاپەستى خوايەتى پەروەردگارە دەگەيەنيت كە زاتى هەق تەعالاى (الله) خالقى هەموو ئاسمانەكان و زەوى و گەردوونە، (حەمد) برىتە لە سوپاس كردنى خوا بەزمان بەشيوەيەك مروف، بە زامەندى خوئ ئەم سوپاسە دەكات، بەلام (شكر) ئەوئەيە كە مروف، لە بەرامبەر نەمەتتەكى خواى گەورە دەيكات ئەمەش بە دل و بەزمان و ئەندامەكانى لەش ئەم شوكرە دەكات (2) .

(الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ) خواهەنى رەحم و سوؤزىكى ئىجگار زور و مپەرەبانىەكى نەبراوئە، ئەمەش دوو ناوى پىروژى پەروەردگارن، كە هەردوكان بەلگەن لەسەر سوؤز و مپەرەبانى و بەخشندەى خواى گەورە، ناوئەينانى ئەم دوو نا و صيفەتە جوانە سەلماندى يەكتاپەستى پەروەردگارە لەناو صيفەتەكانيدا بەشيوەيەك هيج كەس نە وەك ئەو بيت و ئناى ئەو بدات وەك لەجىگايەكى تردا فەرمووئەتى : (لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) هەندىك لەزانايان پىيان وايە (الرحمن) رەحمى فراوانى خواى گەورە دەگەيەنيت لە دۇنيادا كە باوئەردار و پىباوئەرىش دەگرتەو، بەلام (الرحيم) تايەتە بەرەحمى خواى گەورە بو ئيمانداران لە قىامەتدا (3) .

(مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ) پەروەردگار خاوەن و سەردار و مالكى روژى پاداشت دانەو و سزا وەرگرتنە، بەشيوەيەك پەروەردگار لەو روژەدا پاداشتى بەندە چاكەكارەكانى دەداتەو و سزاش دەسپىت لەبەندە تاوانبار و گوناھبارەكانى (4) .

(إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ) ئەى پەروەردگار ئىمە تەنھا زاتى بەرزى تو دەپرسىن و تەنھاش داواى يارمەتى و كۆمەكىمان لە تو دەكەين، داواى كۆمەكى و يارمەتیش بەشيكى گىنگى بىروباوئەرى مروفى موسلمانە، بوئە دەيت تەنھا هەر لەئەو پىرئەو و راز و نيازەكانى خوئمان تەنھا هەر بولاى ئەو بەين، بەپىچەوانەو پارانەو و داواى كۆمەكى كردن لەغەيرى خودا مروف لەبازنەى باوئەر دەباتە دەرەو، ئەمەش بەشيكى ترى يەكتاپەستى مروفى باوئەردارە كە پى دەوتريت يەكتاپەستى لە بەندايەتى كردنا، بەشيوەيەكى گشتى هەرچى پى دەوتريت بەندايەتى كردن هەر بوخوا بيت و كەس نەكرت بەشەريك و هاوئەلى (5) .

(اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ) دەى كەواتە ئەى خواى گەورە توئ رىنمونيمان بكە و هيدايتەمان بدە بو سەر رىگاي راست، بو سەر رىگا و رىبازە راستەكەى خوئ كە ئاينى پىروژى ئىسلامە، لەسەر ئەو رىبازەش سەقامگىر و دامەزراومان بكە بە هەميشەيى (6) .

پاشان پەروەردگار خوئ تەفسىرى ئەو رىگا راستەمان بو دەكات و دەفەرموئت : (صِرَاطَ الَّذِينَ

أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ) که رُببازی ئەو کەسانە پە لەنازو نەعمەتە بەرزەکانی خۆت پێت بەخشیون، نەک رُببگا و رُببازی ئەوانەکی کە خەشم و قینی تۆبان لێگراوه، کەمەبەست پێی جولهکەکانە، هەرۆهە ئەو خوای گەورە نەمانخەیتە سەر رُبباز و رُببگای ئەو کەسانەش کە سەرگەردان و گومراپوون لە گاوەکان، ئەو کەسانەش پەرۆردگار نەعمەتی خۆی بەسەردا پرشتوون لە ئایەتیکە تردا باسی کردووە کە دەفەرموێت (أولئك الذين أنعم الله عليهم من النبيين والصديقين والشهداء والصالحين وحسن أولئك رفيقاً) واتە: ئەوانەکی پەرۆردگار نازو نەعمەتی خۆی پێبەخشین لە پێغەمبەران و راستگۆیان و شەهیدان و پیاوچاکان، بەراستی ئەوانە هاووەلانیکی چاکن(7) .

لە کۆتای ئەم سوورەتە پێرۆزەدا سوننەتە ئیماندار بلیت (تامين) واتە: ئەو خوای گەورە ئەم داوا و پارانەوومان وەرگەرە و قبوڵی بگەرموو.

پێغەمبەری خواش (صلی الله علیه وسلم) لەفەرموودە پەکدا کە ئەحمەد و ابن ماجه تەخریجیان کردووە لەم بارە پەووە دەفەرموێت: « ما حسدکم الیهود علی شیء ما حسدکم علی السلام والتأمين » واتە: جولهکەکان ئەووەندەکی لەسەر سەلام کردن و تامين کردنی پاش (الفاتحه) حەسوودیتان پێ دەبەن لەسەر هیچ شتیکە تر ئەووەندە حەسوودیتان پێ نابەن .

هیوادارام توانیبینتم شتیکە باشم پێشکەش کردبەن و پەرۆردگاریش لەگوناھی ئیمە و ئیووە خوش پێت بە لوتف و کەرەم و میهرەبانی خۆی إن شاء الله .

والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته .